

POSTANOWIENIE

Dnia 17 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w sprawie **adwokata M. B.**

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze w zw. z § 6 w zw. z § 8 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 17 sierpnia 2023 r.

kasacji wniesionej przez obwinionego
od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury
z dnia 17 października 2020 r., sygn. akt WSD 99/20,
zmieniającego orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 5 lutego 2020 r., sygn. akt SD [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł. (dwudziestu złotych) obciąża M. B.

UZASADNIENIE

Adwokat M. B. został obwiniony o to, że:

1. naruszył obowiązki zawodowe poprzez brak dochowania należytej staranności podczas prowadzenia sprawy o zapłatę z powództwa A. G. oraz A. S. prowadzonej przed Sądem Okręgowym w S. VIII Wydziałem Gospodarczym pod sygnaturą akt VIII GC 229/14, wyrażający się w niepoinformowaniu mocodawców o fakcie, że po częściowym zwolnieniu powódek od opłaty od apelacji i wobec braku złożenia skargi na orzeczenie referendarza sądowego

opłata od apelacji powinna być uiszczona bez wezwania w terminie tygodniowym od doręczenia stronie postanowienia, które to doręczenie nastąpiło w dniu 8 stycznia 2016 r., co skutkowało nieuzupełnieniem przez powódki wymaganej części opłaty od apelacji, a następnie wydaniem przez w/w Sąd w dniu 16 lutego 2016 r. postanowienia o odrzuceniu apelacji powódek w stosunku do którego wniesiono niezasadne zażalenie, co skutkowało następnie prawomocnym oddaleniem zażalenia postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 czerwca 2016 r. (sygn. akt I Acz 445/16), tj. o delikt dyscyplinarny z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze – dalej powoływana jako p.a. w zw. z § 6 w zw. z § 8 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu- dalej powoływany jako ZZEA;

2. naruszył obowiązki zawodowe poprzez brak dochowania należytej staranności podczas prowadzenia sprawy o zapłatę z powództwa A. G. oraz A. S. prowadzonej przed Sądem Okręgowym w S. VIII Wydziałem Gospodarczym pod sygnaturą akt VIII GC 229/14, wyrażający się we wniesieniu w imieniu w/w klientek zażalenia z dnia 13 marca 2016 r. na postanowienie z dnia 16 lutego 2016 r. Sądu Okręgowego w S. VIII Wydziału Gospodarczego (sygn. akt VIII GC 229/14), w przedmiocie odrzucenia apelacji z uwagi na jej nieopłacenie w terminie, w sytuacji, gdy z uwagi na istniejący stan faktyczny i podniesione zarzuty nie było prawnej możliwości doprowadzenia w/w zażaleniem do osiągnięcia oczekiwanego rezultatu w postaci przyjęcia apelacji powódek do rozpoznania, co skutkowało poniesieniem przez klientki niepotrzebnych kosztów w postaci opłaty sądowej od zażalenia w kwocie 4068,50 zł, tj. o delikt dyscyplinarny z art. 80 p.a. w zw. z § 6 w zw. z § 8 w zw. z § 44 ZZEA;
3. naruszył obowiązki zawodowe poprzez udzielenie w dniu 24 maja 2016 r. A. S. i A. G. porady prawnej polegającej na wskazaniu konieczności uiszczenia opłaty od apelacji w kwocie 12342,35 zł. na potrzeby postępowania w przedmiocie przywrócenia terminu do wniesienia apelacji, co do której to apelacji wcześniej zostało wydane nieprawomocne wówczas postanowienie Sądu Okręgowego w S. (sygn. akt VIII GC 229/14) z dnia 16 lutego 2016 r. o jej odrzuceniu, z uwagi na uchybienie terminu do jej opłacenia, a zatem nie było prawnie uzasadnionych podstaw do wnoszenia

opłaty sądowej, co skutkowało pozbawieniem możliwości w/w klientkom dysponowania w/w środkami finansowymi do dnia 16 kwietnia 2018 r., tj. o delikt dyscyplinarny z art. 80 p.a. w zw. z § 6 w zw. z § 8 ZZEA.

Orzeczeniem z dnia 5 lutego 2020 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny [...] Izby Adwokackiej:

I. uznał obwinionego adwokata M. B. za winnego wszystkich zarzuconych mu czynów i na podstawie art. 80 p.a., art. 81 ust. 1 pkt 3 p.a., art. 81 ust. 2 p.a. i art. 82 ust. 1 p.a. wymierzył mu kary:

- za czyn wskazany w pkt I części wstępnej orzeczenia – karę pieniężną w wysokości 3 700 zł oraz zakaz wykonywania patronatu na okres roku;
- za czyn wskazany w pkt II części wstępnej orzeczenia – karę pieniężną w wysokości 2 775 zł;
- za czyn wskazany w pkt III części wstępnej orzeczenia – karę pieniężną w wysokości 3 700 zł;

II. na podstawie art. 81 ust. 1 p.a. i art. 84 ust. 2 pkt 3 p.a. połączył orzeczone jednostkowe kary pieniężne i orzekł wobec obwinionego adwokata M. B. łączną karę pieniężną w wysokości 5 550 zł.

III. na podstawie art. 95l ust. 2 i 3 p.a. w zw. z pkt 1 ppkt a) i b) uchwały nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, obciążył obwinionego adwokata M. B. kosztami postępowania w całości i z tego tytułu zasądził od niego na rzecz [...] Izby Adwokackiej kwotę 2 000 zł w tym 1 000 zł za dochodzenie dyscyplinarne oraz 1 000 zł za postępowanie dyscyplinarne przed sądem dyscyplinarnym I instancji.

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożył adwokat D. N. - obrońca obwinionego adwokata M. B. zaskarżając je w całości na korzyść obwinionego.

Po rozpoznaniu odwołania obrońcy obwinionego, **Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 17 października 2020 r., sygn. akt WSD 99/20**, zmienił zaskarżone orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego [...] Izby Adwokackiej, w ten sposób, że uniewinnił obwinionego adwokata M. B. od popełnienia czynów opisanych w pkt II i III części wstępnej orzeczenia, utrzymując

w mocy orzeczoną karę pieniężną w wysokości 3 700 zł oraz zakaz pełnienia patronatu na okres roku za czyn opisany w punkcie I części wstępnej orzeczenia; uchylił pkt II sentencji orzeczenia; w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy; zasądził od obwinionego adwokata M. B. na rzecz Naczelnej Rady Adwokackiej kwotę 1 000 zł za postępowanie przed Sądem II instancji.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obwiniony – adwokat M. B.

w części utrzymującej w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego [...] Izby Adwokackiej [...] z dnia 5 lutego 2020 r., sygn. akt SD [...]. Zarzucił w niej mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia rażące naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 120 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a., poprzez naruszenie przez Sąd orzekający obowiązku polegającego na wydaniu zarządzenia o konieczności uzupełnienia braków formalnych pisma o sporządzenie uzasadnienia od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, co mogło mieć wpływ na wynik postępowania;
- art. 86 § 2 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. poprzez przeprowadzenie postępowania bez udziału obrońcy obwinionego, co skutkowało pozbawieniem obwinionego skutecznego prawa do obrony;
- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. poprzez powielenie ustaleń faktycznych Sądu Dyscyplinarnego [...] Izby Adwokackiej przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, a tym samym zaniechanie poczynienia w tym zakresie ustaleń własnych;
- art. 438 k.p.k. w zw. z art. 447 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a., poprzez pominięcie i nie odniesienie się do tej części zeznań skarżącej A. G., składanych w toku postępowania przygotowawczego, ale także w toku postępowania sądowego przed Sądem Dyscyplinarnym [...] Izby Adwokackiej, które przemawiały na korzyść obwinionego i odnosiły się do faktu, że skarżące i ich małżonkowie zostali poinformowani o konieczności częściowej opłaty od apelacji w wysokości 8 000 złotych, a znajdujących się w aktach sprawy;
- art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a., poprzez niezbadanie przesłanek przedawnienia karalności zarzucanego obwinionemu czynu;
- art. 440 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. w zw. z art. 80 p.a. w zw. z § 6 w zw. z § 8 ZZEA, poprzez nieprzeprowadzenie kontroli odwoławczej

z urzędu poza granicami postawionych obwinionemu zarzutów i utrzymanie w mocy rażąco niesprawiedliwego orzeczenia w części utrzymanej w mocy.

Podnosząc powyższe zarzuty obwiniony adwokat M. B. wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Adwokatury w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obwinionego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie przewidzianym przez art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2022 r., sygn. akt II ZK 12/12 i zarządzenie z dnia 18 listopada 2022 r., sygn. akt II ZO 62/22).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu sugerującego zaistnienie uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej – art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Trafność takiego zarzutu skutkowałaby bowiem koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia bez potrzeby badania jego wpływu na treść wydanego orzeczenia. Zarzut ten był jednak zupełnie chybiony, zaś już sama jego konstrukcja, w warstwie argumentacyjnej, wzbudza zasadnicze wątpliwości. Dostrzec bowiem trzeba, że Autor kasacji eksponując to doniosłe uchybienie procesowe nie kwestionuje wydania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczenia utrzymującego w mocy orzeczoną karę pieniężną 3700 zł oraz zakaz pełnienia patronatu na okres roku, w sytuacji zaistnienia przedawnienia karalności. Naruszenia art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. dopatruje się zaś jedynie w niezbadaniu przez ten Sąd, czy do owego przedawnienia doszło. Postawiony w takiej formie zarzut już *a priori* musiał zostać uznany za oczywiście bezzasadny. Przypomnieć bowiem trzeba, że na podstawie art. 433 § 1 kontrola odwoławcza poza granicami zaskarżenia, a także – w razie ich wskazania – poza granicami zarzutów, odbywa się tylko w wypadkach określonych w art. 435 k.p.k., 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. Kontrola taka przebiega w sposób „milczący” w tym znaczeniu, że nie znajduje swojego odzwierciedlenia w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego, gdyż nie ma takiego wymogu w art. 457 § 3 k.p.k., chyba że w jej wyniku dojdzie do zmiany lub uchylenia orzeczenia (zob. D. Świecki [w:]

B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2023, art. 433). Istotnie zatem brak w uzasadnieniu argumentacji w obszarze „objętym milczącą kontrolą odwoławczą” (dokonywaną poza granicami zaskarżenia), w żaden sposób nie świadczy, iż kontrola w tym zakresie nie została przeprowadzona. W realiach sprawy bezspornym jest, iż przypisany obwinionemu adwokatowi M. B. czyn z pkt I miał miejsce w 2016 r. Zgodnie z art. 88 ust. 2 p.a. karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, gdy od jego popełnienia upłynęło 5 lat. Tymczasem orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury zapadło 17 października 2020 r. Nie trzeba zatem szerszych rozważań by stwierdzić, iż do przedawnienia karalności w niniejszej sprawie nie doszło. Wszystko to nakazywało uznać omawiany zarzut za oczywiście bezzasadny.

Za oczywiście bezzasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 120 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. Zauważyć bowiem trzeba, że zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. skuteczność kasacji warunkowana jest istotnym wpływem zaistniałego rażącego naruszenia przepisów prawa na treść orzeczenia. Tymczasem już samo odczytanie omawianego zarzutu *a priori* wskazuje, iż sygnalizowane uchybienie nie mogło wywrzeć żadnego wpływu na treść orzeczenia. Uchybienia tego Skarżący dopatruje się w braku wezwania go do uzupełnienia niepodpisanego przezeń wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury (k. 74). Bezspornym zaś jest, iż skoro do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wydanego orzeczenia sądu odwoławczego dochodzi po wydaniu orzeczenia, to sam brak formalny w takim piśmie nie może mieć wpływu na treść samego zapadłego przecież wcześniej rozstrzygnięcia. Już samo to świadczy o oczywistej bezzasadności podniesionego zarzutu. Przypomnieć też należy, że unormowanie z art. 91 ust. 5 p.a. to *lex specialis* względem art. 422 k.p.k. Wskazany przepis szczególnie stanowi, iż orzeczenie z uzasadnieniem wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury w drugiej instancji doręcza się stronom, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Naczelnej Radzie Adwokackiej. Tym samym wniosek obwinionego o sporządzenie pisemnego uzasadnienia był irrelevantny, albowiem niezależnie od tego Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury zobowiązany był do

sporządzenia z urzędu pisemnego uzasadnienia wydanego orzeczenia, a następnie też z urzędu doręczenia obwinionemu odpisu wydanego orzeczenia wraz z pisemnym uzasadnieniem. Równie niezasadny był podniesiony w kasacji zarzut naruszenia prawa do obrony obwinionego. Faktem jest, iż na posiedzeniu odwoławczym Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury prowadził postępowanie bez obecności obrońcy. Zgodnie z art. 93b ust. 2 p.a. niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność, jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwanie rozprawy albo sąd dyscyplinarny z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną. W realiach niniejszej sprawy dostrzec trzeba, że adwokat D. N. - obrońca obwinionego adwokata M. B., został prawidłowo zawiadomiony o terminie i nie usprawiedliwił swojego niestawiennictwa. Nie istniała zatem żadna proceduralna przeszkoda w przeprowadzeniu rozprawy odwoławczej. Ekspozowana w kasacji argumentacja próbująca przerzucić ciężar odpowiedzialności za ustalenie przyczyn niestawiennictwa obrońcy na Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury nie może zostać podzielona. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury posiadał stosowne instrumentarium procesowe do przeprowadzenia rozprawy odwoławczej i z niego słusznie skorzystał, nie przekraczając tym swoich kompetencji. Na tym zaś tle niezrozumiałe wydaje się zachowanie obwinionego adwokata M. B., który uczestnicząc w rozprawie odwoławczej nie podjął próby przekonania Sądu do odroczenia rozprawy podejmując samodzielną, aktywną obronę.

Zarzuty naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. i art. 438 k.p.k. w zw. z art. 447 k.p.k. w zw. z art. 433 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. choć formalnie podniesione zostały jako dwa odrębne uchybienia, to w istocie odnosiły się do tego samego zagadnienia, co potwierdza uzasadnienie nadzwyczajnego środka odwoławczego. Stąd też za zasadne uznano łączne odniesienie się do nich. Nie ma racji obwiniony adwokat M. B. wskazując, iż Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury nienależycie rozpoznał zarzut odwoławczy odnoszący się do niewłaściwej, albowiem fragmentarycznej oceny zeznań świadka A. G. Sąd odwoławczy dokonał bowiem kompleksowej oceny dowodu z zeznań wskazanego świadka w powiązaniu z pozostałym osobowym materiałem

dowodowym. Wynik tej oceny Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury przedstawił w pisemnych motywach orzeczenia, sporządzonego z zachowaniem wymogów art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. (k. 68-68v). Całkowicie nieprzekonywujące jest twierdzenie obwinionego, iż Sąd odwoławczy nie dostrzegł tych fragmentów zeznań A. G., które były dla niego korzystne. Lektura pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia wskazuje, iż Sąd trafnie ocenił zeznania A. G. W istocie zarzut sprowadza się do próby przeforsowania jedynie fragmentarycznej, korzystnej dla obwinionego oceny dowodów, a taka, przeprowadzona przez obwinionego, siła rzeczy subiektywna ocena materiału, nie może sama przez się świadczyć o nienależytym rozpoznaniu zarzutu.

Podobnie niezasadnie Autor kasacji formułuje zarzut zaniechania poczynienia przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury własnych ustaleń faktycznych. W tym kontekście jedynie wypada przypomnieć, iż – na mocy art. 95h ust.1 p.a. - Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpoznaje sprawę w granicach odwołania, bierze jednak z urzędu pod rozwagę naruszenie prawa materialnego oraz rażące naruszenie przepisów o postępowaniu. Tym samym Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury nie uzyskuje nieograniczonych proceduralnych możliwości czynienia własnych ustaleń faktycznych. Nie można zatem w tej sytuacji zasadnie stawiać Wyższemu Sadowi Dyscyplinarnemu Adwokatury zarzutu zaniechania dokonania własnych ustaleń faktycznych. Skoro bowiem Sąd odwoławczy akceptował ustalenia faktyczne Sądu *meriti*, to w oczywisty sposób własnych nie był obowiązany czynić.

Niezasadny był także ostatni z zarzutów kasacyjnych postulujący naruszenie art. 440 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a. w zw. z art. 80 p.a. w zw. z § 6 w zw. z § 8 ZZEA. Już na samym wstępie wskazać należy, iż całkowicie niezasadne jest formułowanie zarzutu naruszenia art. 440 k.p.k. w sytuacji, gdy w ustawie Prawo o adwokaturze znajduje się przepis - art. 95h ust. 2 (por. W. Koziulewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów radców prawnych i notariuszy, Warszawa 2023, s. 351 – 352). Niezależnie jednak od powyższego bezspornym pozostaje, iż skuteczność zarzutu związanego z zaniechaniem działania przez Sąd odwoławczy z urzędu, niezależnie od granic odwołania, warunkowana jest brakiem stosownego zarzutu odwoławczego oraz

skutkiem związanym z rozstrzygnięciem – jego rażąca niesprawiedliwość. Tymczasem dostrzec trzeba, iż porównanie treści zarzutu wyartykułowanego w punkcie 1 lit. a odwołania, z argumentacją niniejszego zarzutu kasacyjnego, przekonuje, iż są one tożsame. W istocie zatem Sąd odwoławczy nie zyskał choćby hipotetycznej podstawy działania w tej kwestii z urzędu, albowiem dysponował stosownym zarzutem odwoławczym i skontrolował z perspektywy tego zarzutu orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego [...] Izby Adwokackiej. Tego zarzutu odwoławczego nie podzielił, a decyzja ta, w realiach niniejszej sprawy nie może być uznana za niezasadną. W omawianym zakresie nie zachodziła konieczność działania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z urzędu, w trybie art. 95h ust. 2 p.a.

Kierując się przedstawionymi powodami Sąd Najwyższy, z mocy art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 95n p.a., rozstrzygnął jak w postanowieniu.

[M. T.]

[ms]